

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ ŠIAULIŲ TARDYMO IZOLIATORIŲ IR KALĖJIMŲ DEPARTAMENTĄ PRIE TEISINGUMO MINISTERIJOS

2020-07-23 Nr. 4D-2019/1-1052
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama – Skundas) dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau vadinamas ir – Šiaulių TI, ŠTI) ir Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau vadinama ir – KD) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo kreipimuisi, nepateikiant atsakymų teisės aktuose nustatytais terminais (terminų atsakymams pateikti nesilaikymo).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „Su skundu į Šiaulių TI direktorių kreipiausi 2019-02-25 dieną Nr. 72104-1232 su dubliuotu skundu kreipiausi į LR teisingumo ministeriją, [...] kad 2019-02-21 dieną buvau nuvestas paskambinti vaizdo skambučiu [...]. Prabuvenus keletą minučių vaizdo skambučių kambaryje, atbėgo pareigūnas [...] išvedė mane iš patalpos [...], į jokių klausimus neatsakinėjo [...]. Bet Šiaulių TI direktoriaus atsakymuose nėra jokio konkretumo ir pagrįstumo. [...] tas pats ir kitų atsakymų 2019-04-11 Nr. 17/01-652, kuris iš LR TM buvo persiųstas į KD prie LR TM, o šis savo ruožtu buvo išsiųstas į ŠTI. Abu šiuos atsakymus apskundžiau Kalėjimų departamentui prie LR teisingumo ministerijos.“;

2.2. „Su skundu 2019-02-25, kuris registruotas ir gautas LR TM 2019-03-01 Nr. 3R-729 persiųstas į KD prie TM registruotas 2019-03-12 Nr. 26-1018 bei ŠTI gautas 2019-03-18 Nr. 111/01-5118 skunde aiškiai išdėščiau motyvuotai, kad režiminiuose korpusuose esantis taksofonas nėra užtikrinamas privatumas [...], kadangi taksofonai pastatyti priešais kameros duris, nėra jokios izoliacijos [...]. O ŠTI direktorius 2019-04-10 Nr. 17101-642 atsakyme nurodyta abstrakti informacija, eilinis raštas nesigilinant į mano skundą, jis neištirtas, nesiima priemonių pažeidimui pašalinti [...]. Šį atsakymą apskundžiau Kalėjimų departamento direktoriui. Šis savo rašte 2019-05-13 N. 25-1943 [...] net nesivadovavo mano argumentais, bet tik rėmėsi ŠTI direktoriaus melu ir piktnaudžiavo savo pareigomis“;

2.3. „Su skundu į ŠTI direktorių kreipiausi 2019-03-21 Nr. 72/04-1766 dėl apmokestinto skambučio, kuris net neįvyko. ŠTI direktorius [...] mano skundą persiuntė į UAB CSC Telecom, kad šis atsakytų į mano keliamus argumentus, bet nesulaukiau atsakymo [...]. Kalėjimų departamentas vėl gi praleidžia terminus ir pateikia atsakymą po dviejų mėnesių 2019-07-25 25-3104, ir pateisina, kad ŠTI direktorius teisingai pasiėlgė grąžindamas ir persiūsdamas mano raštus į CSC Telecom.“;

2.4. Su skundu kreipiausi į ŠTI direktorių 2019-05-24 Nr. 72/04-3195 dėl man pažeisto

vaizdo skambučio laiko, nors savo prašyme nurodžiau 12.15 valanda, [...], bet ŠTI direktorius nubraukė laiką ir parašė 12.40. Tokiu veiksmu priimdamas sprendimą nepaklausęs mano nuomonės [...]. Savo atsakyme 2019-06-12 Nr. 17/01-1034 atrašė vėl gi teisės aktus, bet neatsakė į mano skundą [...]. Kalėjimų departamentas 2019-08-01 Nr. 25-3265 [...] iš viso nesigilino į esmę, o pateikia tik abstraktų atsakymą“;

2.5. Nuo 2019 m. liepos vidurio iki dabar iki skundo padavimo dienos negaliu pasinaudoti vaizdo skambučiu. Man nuėjus skambinti, sistema pradeda streikuoti“;

2.6. „Pats baisiausias įvykis, kas įvyko, užblokuota mano kortelė skambinimosi 3 dienom. Negalėjau informuoti savo sergančių artimųjų ir kitų asmenų.“

3. Pareiškėjas prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2019 m. rugpjūčio 21 d. raštu Nr. 4D-2019/1-1052/3D-2081 kreipėsi į Šiaulių TI, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2019 m. rugsėjo 6 d. Seimo kontrolierius gavo Šiaulių TI 2019 m. rugsėjo 2 d. raštą Nr. 14/01-11304; rašte ir prieduose pateikta toliau nurodyta informacija:

4.1. Šiaulių TI pateikė Pareiškėjo kreipimūsi ir pateiktų jam atsakymų kopijas.

4.2. „2019-03-21 Pareiškėjo pranešimas dėl blogos kokybės vaizdo skambučio (reg. Nr. 72/04-1766) buvo persiųstas nagrinėti pagal kompetenciją UAB „CSC TELECOM“.

4.3. „Patikrinus Suimtųjų ir nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), skundų, peticijų tardymo izoliatoriaus direktoriui registracijos žurnalus, nustatyta, kad laikotarpiu nuo 2019-07-15 iki 2019-08-21 Pareiškėjas į Šiaulių TI direktorių su prašymais dėl vaizdo skambučių kreipėsi: 2019-07-15 (reg. 72/04-4289), prašo suteikti vaizdo skambutį – suteikta;

2019-07-16 (reg. Nr. 72/04-4315), prašo suteikti vaizdo skambutį (suklydo rašydamas adresą, prašo pakeisti) – suteikta (neprisiskambino);

2019-07-24 (reg. Nr. 71/04-3660) prašo suteikti vaizdo skambutį – suteikta (neprisiskambino);

2019-07-25 (reg. Nr. 71/04-3670) prašo suteikti vaizdo skambutį – suteikta (neprisiskambino);

2019-07-30 (reg. Nr. 71/04-3780) prašo suteikti vaizdo skambutį – suteiktas (neprisiskambino);

2019-08-12 (reg. Nr. 71/04-4038) prašo išduoti pažymą apie vaizdo skambučius – atsisakė prašymo.“

4.4. „Aiškinantis prašyme nurodytas aplinkybes, Šiaulių TI Resocializacijos skyriuje 2019-08-30 buvo gauta Saugumo valdymo skyriaus specialisto pažyma Nr. 60/09-30625, kurioje informuojama, kad 2019 m. liepos 25 d. užregistruotas Pareiškėjo žodinis kreipimasis dėl skambinimosi CSC Telecom kortelės užblokavimo. Aiškinantis aplinkybes dėl minėtos kortelės užblokavimo buvo nustatyta, kad Pareiškėjo kortelė buvo užblokuota dėl techninės klaidos, blokuojant kito asmens skambinimosi kortelę Alytaus pataisos namuose. 2019 m. liepos 26 d. el. paštu buvo kreiptasi į Alytaus pataisos namus dėl konkrečios kortelės užblokavimo. Alytaus pataisos namų administracija kreipėsi į UAB CSC Telecom dėl minėtos kortelės atblokavimo, 2019 m. liepos 29 d. Pareiškėjo skambinimo kortelė buvo atblokuota“.

5. Seimo kontrolierius 2019 m. rugpjūčio 21 d. raštu Nr. 4D-2019/1-1052/3D-2080 kreipėsi į KD, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2019 m. rugsėjo 24 d. Seimo kontrolierius gavo KD 2019 m. rugsėjo 9 d. raštą Nr. 1S-

2342; rašte ir prieduose pateikta toliau nurodyta informacija:

5.1. „Informuojame, kad Pareiškėjas į KD kreipėsi: 2019-02-25 su skundu dėl nesudaromų sąlygų paskambinti telefonu, kurį adresavo Teisingumo ministerijai. Minėtas skundas 2019-03-18 raštu Nr. 2S-1161 nagrinėti buvo persiustas į Šiaulių TI;

2019-04-15 su skundu dėl skambinimo ir kalbėjimo tvarkos. Pareiškėjui buvo atsakyta 2019-05-13 raštu Nr. 2S-1943.

2019-04-30 su skundu dėl neužtikrinamų sąlygų paskambinti telefonu, kai pokalbį gali girdėti kiti asmenys, į kurį 2019-07-25 pateiktas atsakymas Nr. 2S-3104;

2019-06-25 su skundu dėl nesudarytų sąlygų pasinaudoti internetine telefonija, į kurį jam buvo atsakyta 2019-08-01 raštu Nr. 2S-3265“.

5.2. „KD yra žinoma, kad Pareiškėjas dėl skunde dėstomų aplinkybių yra kreipęsis į teismą. 2019-05-03 skundas (teisme gautas 2019-05-03) bylos Nr. I-3536-798/2019.“

Tyrimui reikšmingi teisės aktai

6. Europos žmogaus teisių konvencijos (toliau vadinama EŽTK):

8 *straipsnis*. „Kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas.“

7. Ministrų Komiteto rekomendacija šalims narėms Nr. R (2006)2 „Dėl Europos kalėjimų taisyklių“ (toliau vadinama – Europos kalėjimų taisyklės):

„24.1. Kaliniams turi būti leidžiama kiek galima dažniau susirašinėti bei bendrauti telefonu ar kitokiomis ryšio priemonėmis su giminėmis, kitais asmenimis ir įvairių organizacijų atstovais bei pasimatyti su šiais asmenimis.“

8. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau vadinama – BVK):

183 *straipsnis* „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos. [...]“

9. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo (toliau vadinamas – Suėmimo vykdymo įstatymas)

49 *straipsnis*. „Pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Tardymo izoliatorių pareigūnų veiksmai ir sprendimai skundžiami Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatyta tvarka.“

10. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama – VAI):

3 *straipsnis* „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: 1) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; 2) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs; [...] 13) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir

argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį“;

8 straipsnis. „Individualaus administracinio sprendimo reikalavimai“- 1. Individualus administracinis sprendimas turi būti pagrįstas nustatytais faktais ir teisės aktų normomis. 2. Sprendime turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta sprendimo apskundimo tvarka. 3. Sprendimas turi būti pasirašytas jį priėmusios institucijos vadovo, jo pavaduotojo ar įgalioto asmens ir patvirtintas institucijos antspaudu.

14 straipsnis. „Prašymų ir skundų nagrinėjimas“ – „8. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų perduoti prašymą ar skundą nagrinėti pagal kompetenciją, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.“

11. Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2009 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 172 (redakcija nuo 2018-10-20 iki 2020-01-21): 74 punktas- „Tardymo izoliatoriaus direktorius privalo užtikrinti, kad suimtiesiems būtų sudarytos sąlygos šių Taisyklių XII skyriuje nustatyta tvarka skambinti kitiems asmenis ir kalbėti su jais telefonu. Skambinimui ir kalbėjimui telefonu prilyginamas skambinimas ir kalbėjimas internetine telefonija.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

12. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama – LVAT) 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...] Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁰-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau – ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei *gero administravimo, atsakingo valdymo* principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

13. Atsižvelgiant į Skunde išdėstytas aplinkybes, išvados bus pateikiamos dėl kiekvienos iš šių dalių atskirai:

13.1. dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo kreipimuisi;

13.2. dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo kreipimuisi, nepateikiant atsakymų teisės aktuose nustatytais terminais.

Dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo kreipimuisi

14. Skunde Pareiškėjas teigia, kad Šiaulių TI buvo netinkamai išnagrinėti jo kreipimaisi.

15. Nagrinėdamas pareiškėjų skundus, Šiaulių TI, kaip viešojo administravimo subjektas, savo sprendimuose turi nurodyti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis pagrįstus sprendimo motyvus (šios pažymos 8 punktas).

16. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjas 2019-02-25 skundu kreipėsi į Šiaulių TI direktorių dėl nesudaromų tinkamų skambinimo sąlygų, taip pat neužtikrinamo privatumo skambinant. Tais pačiais klausimais 2019 m. kovo 18 d. Šiaulių TI buvo gautas Pareiškėjo 2019-02-25 skundas, rašytas Teisingumo ministerijai, KD persiūstas nagrinėti į Šiaulių TI.

Šiaulių TI administracija Pareiškėjui į jo 2019-02-25 skundą pateikė 2019-03-21 atsakymą (reg. Nr. 17/01-506). Atsakymas į prašymą parengtas atsižvelgiant į jo turinį, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis: paaiškinta kokia tvarka įrengti telefonų aparatai, kokie atstumai yra palaikomi tarp kalbėjimo telefono aparatais ir gyvenamųjų kamerų, nurodytas teisinis reglamentavimas. Į KD persiūstą skundą (Šiaulių TI gautą 2019-03-18), Šiaulių TI pateikė Pareiškėjui 2019-04-11 atsakymą Nr. 17/01-652, pakartotinai (kaip ir 2019-03-21 atsakyme) paaiškino kokia tvarka įrengti telefonų aparatai, kokie atstumai yra palaikomi tarp kalbėjimo telefono aparatais ir gyvenamųjų kamerų, nurodytas teisinis reglamentavimas. Atsakymuose nurodyta ir raštų apskundimo tvarka, todėl konstatuotina, jog Pareiškėjui į 2019-02-25 skundą buvo atsakyta tinkamai, per teisės aktuose nustatytą 20 darbo dienų terminą.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo dalis dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2019-02-25 skundą yra nepagrįsta.

17. Pareiškėjas su 2019-03-21 skundu Nr. 72/04-1766 kreipėsi į Šiaulių TI direktorių dėl skambučio, kuris neįvyko, tačiau buvo apmokestintas. ŠTI direktorius skundą persiuntė į UAB CSC TELECOM, kad šis atsakytų, bet atsakymo Pareiškėjas nesulaukė.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad UAB „CSC TELECOM“ persiūstame Pareiškėjo kreipimesi buvo skundžiamasi dėl blogos vaizdo skambučio kokybės.

Šiaulių TI Seimo kontrolieriui paaiškino, kad vadovaujantis VAĮ 14 straipsnio 8 d. nuostatomis, Pareiškėjo 2019-03-21 kreipimasis dėl blogos vaizdo kokybės 2019-03-26 raštu Nr. 14/01-4199 buvo persiūstas pagal kompetenciją nagrinėti UAB „CSC TELECOM“.

EŽTK 8 straipsnyje pripažįstama, kad kiekvienas asmuo turi teisę į savo asmeninio ir šeimos gyvenimo gerbimą bei susirašinėjimą. Europos kalėjimų taisyklių 24 punkte nustatyta pareiga pataisos namų administracijai užtikrinti, kad šios teisės būtų gerbiamos ir iš esmės ribojančiomis kalėjimo sąlygomis. Europos Žmogaus Teisių Teismas savo sprendimuose nuolat pabrėžia, kad labai svarbi kalinių teisės į pagarbą šeimos gyvenimui dalis yra tai, kad valdžios institucijos suteikia jiems galimybę arba *prireikus padeda palaikyti ryšius su šeima*. Kadangi vienas iš būdų palaikyti ryšį su šeima, o kartu ir užkirsti kelią socialiniam nuošalėjimui, yra bendravimas

telefonu, todėl šią galimybę nuteistiesiems / suimtiesiems turi tinkamai užtikrinti pataisos namai.

Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse nustatyta, kad tardymo izoliatoriaus direktorius privalo užtikrinti, kad suimtiesiems būtų sudarytos sąlygos nustatyta tvarka skambinti kitiems asmenis ir kalbėti su jais telefonu. Tai reiškia, kad visi nuteistiesiems / suimtiesiems kylantys klausimai, susiję su jų teisės naudotis telefonu įgyvendinimu, laikytini laisvės atėmimo vietos administracijos kompetencija. Pažymėtina, kad jokie teisės aktai nenumato galimybių pataisos įstaigoms nustatytos pareigos perkelti privačiam subjektui, todėl pareigūnų priimti sprendimai persiųsti nagrinėti nuteistųjų / suimtųjų skundus, iš esmės susijusius su bausmės atlikimo (įkalinimo) tvarka ir teisių bausmės atlikimo (įkalinimo) metu užtikrinimu, negali būti pagrįsti nei sutarčių su privačiais subjektais, nei VAI nuostatomis. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad UAB „CSC TELECOM“ nėra viešojo administravimo subjektas, todėl jai negali būti taikomos VAI 14 straipsnio 8 dalies nuostatos, kaip pagrindas, kuriuo remiantis Šiaulių TI persiuntė nagrinėti Pareiškėjo kreipimąsi.

Kartu pažymėtina, kad Seimo kontrolierius nekvestionuoja fakto, jog dėl skambučių kokybės atsakinga yra paslaugas teikianti įmonė, tačiau ji teisinius santykius turi su Šiaulių TI, bet ne su kiekvienu iš nuteistųjų. Todėl Šiaulių TI administracija, įgyvendindama savo tikslą (užtikrinti, kad nuteistieji / suimtieji galėtų tinkamai naudotis savo teisėmis), turi imtis pozityvių veiksmų santykiuose su juridiniais asmenimis, su kuriais yra sudarę sutartis dėl paslaugų teikimo.

Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad Tardymo izoliatorių pareigūnų veiksmai ir sprendimai gali būti skundžiami Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnyje nustatyta privaloma ikiteismine skundų nagrinėjimo tvarka, pagal kurią nuteistųjų / suimtųjų skundus dėl bausmių vykdymo tvarkos (kuri apima ir naudojimosi telefonu organizavimą) nagrinėja pataisos įstaigų administracija. Kadangi Pareiškėjo kreipimąsi Šiaulių TI direktorius persiuntė nagrinėti privačiam juridiniam asmeniui, Pareiškėjui buvo apribota galimybė pareigūnų veiksmus neužtikrinant skambinimo teisės įgyvendinimo apskųsti BVK 183 straipsnyje nustatyta tvarka.

Pareiškėjui paaiškintina, kad Seimo kontrolieriai pagal Seimo kontrolierių įstatymą tiria pareiškėjų skundus dėl *pareigūnų* veiksmų (neveikimo) *viešojo administravimo srityje*. Kadangi UAB „CSC TELECOM“ nėra viešojo administravimo subjektas, o šios įmonės darbuotojai nėra pareigūnai, į Seimo kontrolieriaus kompetencijos ribas nepatenka Skunde iškelto klausimo dėl UAB „CSC TELECOM“ atsakymo nepateikimo Pareiškėjui sprendimas.

Įvertinus tyrimo metu nustatytas aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo dalis dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus galimai netinkamai išnagrinėto 2019-03-21 kreipimosi, kiek tai susiję su Pareiškėjo kreipimosi persiuntimu nagrinėti UAB „CSC TELECOM“, pripažintina pagrįsta.

18. Pareiškėjas su 2019-05-24 skundu Nr. 72/04-3195 kreipėsi į Šiaulių TI direktorių dėl „pažeisto vaizdo skambučio laiko“. Pareiškėjo nuomone, Šiaulių TI 2019-06-12 pateiktame atsakyme Nr. 17/01-1034, netinkamai įvertintos skundo aplinkybės.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Šiaulių TI administracija Pareiškėjui į jo 2019-05-24 skundą pateikė 2019-06-12 atsakymą (reg. Nr. 17/01-1034). Atsakymas į skundą parengtas atsižvelgiant į jo turinį, vadovaujantis teisės aktų nuostatomis. Pareiškėjui paaiškinta, kad skambinimo laikas turi būti derinamas su pataisos namų dienotvarkė, paaiškinta skambinimo ir kalbėjimo telefonu tvarkos aprašo nuostatos, nurodytas teisinis reglamentavimas. Atsakyme nurodyta ir rašto apskundimo tvarka, todėl konstatuotina, jog Pareiškėjui į 2019-05-24 skundą buvo atsakyta tinkamai, per teisės aktuose nustatytą 20 darbo dienų terminą.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo dalis dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2019-05-24 kreipimąsi yra nepagrįsta.

Kartu atkreiptinas dėmesys į tai, kad nors ir ne visada pataisos namų administracijai pavyksta suderinti su nuteistuoju jo pageidaujamą skambinimo laiką su nustatyta dienotvarkė, tačiau Seimo kontrolierius, atkreipdamas Šiaulių TI administracijos dėmesį į suimtųjų / nuteistųjų ryšių su šeima palaikymo svarbą, rekomenduoja kiek galima labiau atsižvelgti į suimtųjų /

nuteistųjų prašymus ir suteikti galimybę paskambinti pageidaujama laiku.

19. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad nuo 2019 m. liepos vidurio iki skundo Seimo kontrolieriui padavimo dienos negali pasinaudoti vaizdo skambučiu, nes sistema nuolat stringa, be to, pareigūnai užblokavo Pareiškėjo skambinimosi kortelę. Dėl Šiaulių TI pareigūnų neteisėtų veiksmų, jis negalėjo pasinaudoti skambinimosi kortele ir paskambinti artimiesiems.

Iš Seimo kontrolieriui pateiktos medžiagos matyti, kad Pareiškėjas per nurodytą jo Skunde laikotarpį (nuo 2019-07-15 iki 2019-08-14) su prašymais dėl vaizdo skambučių į Šiaulių TI direktorių kreipėsi šešis kartus (duomenys iš Suimtųjų ir nuteistųjų rašytinių pasiūlymų, prašymų (pareiškimų), skundų, peticijų tardymo izoliatoriaus direktoriui registracijos žurnalo). Visi Pareiškėjo prašymai dėl vaizdo skambučio buvo jam suteikti, tačiau ne visuomet pavykdavo prisiskambinti. Todėl Skunde nurodytos aplinkybės, kad Pareiškėjas nuo 2019 m. liepos vidurio iki 2019-08-14 negalėjo pasinaudoti vaizdo skambučiu, laikytinos nepasitvirtinomis.

Aiškinantis aplinkybes dėl Pareiškėjo skambinimo kortelės užblokavimo, Šiaulių TI pareigūnai nustatė, kad skambinimo kortelė užblokuota 2019 m. liepos 25 d. dėl techninės klaidos, blokuojant kito asmens skambinimosi kortelę Alytaus pataisos namuose. Šiaulių TI pareigūnai 2019 m. liepos 25 d. el. paštu kreipėsi į Alytaus pataisos namus dėl Pareiškėjo kortelės užblokavimo. Alytaus pataisos namų administracija kreipėsi į UAB „CSC TELECOM“ dėl minėtos kortelės atblokavimo ir 2019 m. liepos 29 d. Pareiškėjo skambinimo kortelė buvo atblokuota.

Įvertinus visas išdėstytas aplinkybes darytina išvada, kad Pareiškėjo skambinimo kortelė užblokuota buvo ne dėl Šiaulių TI pareigūnų veiksmų. Šiaulių TI pareigūnai tik gavę iš Pareiškėjo 2019-07-25 žodinį kreipimąsi reagavo tinkamai, siekė kuo greičiau išsiaiškinti ir išspręsti susidariusią situaciją dėl Pareiškėjo užblokuotos kortelės, todėl Pareiškėjo nurodytos aplinkybės, kad skambinimo kortelė buvo užblokuota dėl Šiaulių TI pareigūnų neteisėtų veiksmų, nepasitvirtino.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad Pareiškėjo Skundo dalis dėl nesuteiktos galimybės pasinaudoti vaizdo skambučiu nuo 2019 m. liepos 15 iki 2019 m. rugpjūčio 14 d. ir Šiaulių TI pareigūnų veiksmų, užblokavus jo skambinimo kortelę bei atimant galimybę susisiekti su artimaisiais yra nepagrįsta.

Dėl KD pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo skundą, nepateikiant atsakymų teisės aktuose nustatytais terminais

21. Skunde Pareiškėjas nurodė, kad KD pareigūnų pateikti atsakymai į Pareiškėjo skundus yra netinkami, parengti praleidus teisės aktuose numatytus terminus.

22. Pagal teisinį reglamentavimą bei teismų praktiką, nagrinėjant pareiškėjų skundus, KD, kaip viešojo administravimo subjektas, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo principų. Sprendime turi būti aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta sprendimo apskundimo tvarka, atsakymas parengtas per teisės aktuose numatytus terminus.

Pataisos įstaigų priimti sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami KD direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad Pareiškėjo 2019-04-15 skundą (KD gautą 2019-04-18 reg. Nr. 2G-1639) dėl skambinimo ir kalbėjimo tvarkos (skambinant neužtikrinamo privatumo), kuriame skundžiamas Šiaulių TI direktoriaus 2019-04-10 atsakymas Nr. 17/01-642, KD išnagrinėjo ir 2019-05-13 raštu Nr. 2S-1943 pateikė jam atsakymą. Jame įvertintos aplinkybės ir konstatuota, jog į Pareiškėjo klausimus dėl skambinimo sąlygų ir tvarkos Šiaulių TI atsakė išsamiai, tinkamai, nepažeidė teisės aktų reikalavimų. KD atsakymas parengtas per teisės aktuose nustatymo dvidešimties darbo dienų terminą, nurodytas teisinis reglamentavimas, rašto apskundimo tvarka.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad KD, nagrinėdamas 2019-04-15 Pareiškėjo skundą ir vertindamas Šiaulių TI 2019-04-10 atsakymą, veikė tinkamai – Pareiškėjui pateikė teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą per teisės aktuose nustatytą terminą, todėl ši Skundo dalis atmestina.

23. Pareiškėjas su 2019-04-30 skundu dėl apmokestinto skambučio, kurį ŠTI persiuntė nagrinėti UAB „CSC TELECOM“, kreipėsi į Seimo kontrolieriaus įstaigą. Seimo kontrolierius, tarpininkaudamas pagal kompetenciją minėtą skundą persiuntė nagrinėti KD. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad KD jo 2019-04-30 skundą išnagrinėjo netinkamai, atsakymą pateikė praleidus teisės aktuose nustatytą terminą.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad KD Seimo kontrolieriaus persiustą Pareiškėjo 2019-04-30 skundą gavo 2019-05-17 (reg. Nr. 2G-2016); į jį 2019-07-25 pateikė atsakymą Nr. 2S-3104. Atsakyme įvertinti Šiaulių TI direktoriaus Pareiškėjui pateikti atsakymai dėl vaizdo skambučių, skambinimo sąlygų. KD kaip tinkamą įvertino ir Šiaulių TI administracijos Pareiškėjo skundo persiuntimą nagrinėti UAB „CSC TELECOM“, argumentuodami tuo, kad Šiaulių TI neatsakinga už internetinės telefonijos kokybę bei nesprenžia nuskaičiuotų piniginių lėšų gražinimo klausimų.

Seimo kontrolierius sutikdamas, su KD argumentu, kad dėl skambučių kokybės atsakinga yra paslaugas teikianti įmonė, atkreipia dėmesį, jog paslaugas teikianti įmonė teisinius santykius turi su Šiaulių TI, bet ne su kiekvienu iš nuteistųjų, be to, pataisos įstaiga, įgyvendindama teisės aktais nustatytą veiklos tikslą, turi pozityvią pareigą imtis priemonių spręsti suimtiesiems / nuteistiesiems kylančius klausimus, susijusius su jų teisių įgyvendinimu, todėl klausimus, susijusius su problemomis tinkamai pasinaudoti teise skambinti (šiuo atveju – dėl skambučių kokybės), turėtų spręsti ne privatus juridinis asmuo, bet pataisos įstaiga.

Kadangi Seimo kontrolierius pripažino, jog Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnai netinkamai išnagrinėjo 2019-03-21 Pareiškėjo kreipimąsi (šios pažymos 20 punktas) persiūsdami jį nagrinėti UAB „CSC TELECOM“, atitinkamai kyla pagrįstų abejonių ir dėl Kalėjų departamento 2019-07-25 rašto Nr. 2S-3104 teisėtumo bei pagrįstumo. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad KD, atsakymą pateikdama 2019-07-25 nesilaikė teisės aktuose nustatyto termino sprendimui priimti, todėl Skundo dalis dėl KD netinkamo atsakymo pateikimo bei nagrinėjimo terminų nesilaikymu yra pagrįsta.

Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį į tai, kad KD, kaip įstaiga, kurios paskirtis metodiškai vadovauti laisvės atėmimo vietų įstaigų veiklai ir prisidedanti prie bausmių vykdymo politikos formavimo, turėtų ne tik formaliai vertinti pataisos namų skundžiamus sprendimus (šiuo atveju – dėl skambinimo, kalbėjimo tvarkos), bet ir atkreipti dėmesį, ar pataisos įstaigos pakankamai prisideda prie bausmių vykdymo tikslų įgyvendinimo, ar priimamu sprendimu nepažeidžiamos (nepagrįstai apribojamos) nuteistųjų / suimtųjų teisės.

24. Pareiškėjas pateikė KD 2019-06-25 skundą dėl ŠTI pareigūnų veiksmų, nesudarant galimybės skambinti ir kalbėti telefonu prašyme nurodytu laiku.

KD, kaip viešojo administravimo subjektas, privalo laikytis įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo principų, kartu KD atsakymai į skundus turi būti parengti pagal jų turinį, aiškiai suformuluotos nustatytos arba suteikiamos teisės ir pareigos bei nurodyta sprendimo apskundimo tvarka.

Iš Skundo tyrimo metu surinktos medžiagos nustatyta, kad KD Pareiškėjo skundą gavo 2019-07-03, atsakymą Pareiškėjui pateikė 2019-08-01 raštu Nr. 2S-3265. Jame įvertintos skundo aplinkybės, išaiškinta naudojimosi internetine telefonija tvarka, nurodytas teisinis reglamentavimas, rašto apskundimo tvarka. Atsakymas parengtas praėjus dvidešimt vienai dienai nuo skundo gavimo KD dienos, t. y., praleidus teisės aktuose nustatytą dvidešimties darbo dienų terminą, tačiau, Seimo kontrolieriaus nuomone, toks pažeidimas laikytinas mažareikšmiu, neturinčiu įtakos Pareiškėjo teisėms ir pareigoms.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad KD, nagrinėdamas Pareiškėjo skundą

ir vertindamas skunde nurodytas aplinkybes, veikė tinkamai – Pareiškėjui pateikė teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą, todėl Skundo dalis dėl netinkamai parengto atsakymo į Pareiškėjo 2019-06-25 skundą, atmetina.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

25. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2019-02-25 skundą, **atmesti**.

26. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2019-03-21 kreipimąsi, pripažinti **pagrįsta**.

27. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2019-05-24 skundą **atmesti**.

28. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnų veiksmų (neveikimo) nesuteikus galimybės pasinaudoti vaizdo skambučiu nuo 2019 m. liepos 15 iki 2019 m. rugpjūčio 14 d. ir užblokavus jo skambinimo kortelę bei atimant galimybę susisiekti su artimaisiais, **atmesti**.

29. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2019-04-15 skundą, **atmesti**.

30. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2019-04-30 skundą pripažinti **pagrįsta**.

31. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, nusprendžia X Skundo dalį dėl Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos pareigūnų veiksmų netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2019-06-25 skundą, **atmesti**.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

32. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 7 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

32.1. ateityje suimtųjų / nuteistųjų skundaus dėl problemų, susijusių su galimybėmis tinkamai naudotis internetine telefonija, nagrinėtų Šiaulių tardymo izoliatoriaus pareigūnai.

32.2. nagrinėjant nuteistųjų / suimtųjų prašymus paskambinti pagal galimybes būtų atsižvelgiama į pageidaujama skambinimo laiką.

33. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos direktoriui rekomenduoja:

33.1. imtis priemonių, kad ateityje nagrinėjant skundus būtų laikomasi BVK numatytų skundo nagrinėjimo terminų.

33.2. atkreipti pavaldžių pataisos įstaigų administracijų dėmesį į tai, kad nagrinėjant nuteistųjų / suimtųjų prašymus paskambinti pagal galimybes būtų atsižvelgiama į pageidaujama skambinimo laiką.

34. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas